

Bolgarsko učiteljstvo na razpotju.

(Dopis iz Sredca.)

Bolgarsko učiteljstvo je bilo do lanskega leta, ko se je vršilo glavno zborovanje, združeno v močni organizaciji, v »Učiteljski Zavezi«. Takrat so obhajali tudi desetletnico obstoja te »Zaveze«.

Kako krepko se je to učiteljsko združenje, ki je obstajalo na centralizaciji, razvijalo, kažejo sledeče številke: prvo leto svojega obstanka, t. j. l. 1894/5, je »Zaveza« štela 49 okraj. učit. društev s 498 člani, a l. 1904/5, tedaj ob desetletnici, je štela organizacija 70 okraj. učit. društev z 2842 člani. »Zaveza« je imela v teku svojih 10 let 306.314/35 levov (1 lev = 80 h) dohodkov in 85.075/61 levov stroškov, torej ima čistega imetja 251.238/74 leva. — In leta 1904/5 je imela »Zaveza« 34.580/80 leva dohodkov in 21.960/95 leva stroškov, ali čistega ravno 12.619/85 leva.*)

Odbor te »Zaveze« je hotel sprejeti in predložiti nov program in nova pravila v zadnjem svojem občnem zboru. A ker se niso mogli združiti, je sklenil občni zbor razpisati nagrado 500 levov za najboljši program, ki naj bi izšel na društvene stroške in se poslal v pretres posameznim v »Zavezi« združenim okraj. učit. društvom. Definitivno se naj bi to vprašanje rešilo pri prihodnjem občnem zboru.

Pri zadnji skupščini se je pa vnel hud boj o tem, kak program naj dobi bodoča »Zaveza«: ali naj bo politična ali nepolitična. Ker je ravno v bolgarskem učiteljstvu precej pristašev socijalnih demokratov, so ti zahtevali, da bodi »Zaveza« popolnoma politično društvo, »Zaveza« imej čisto karakter političnih društev.

Ker so pa ti ostali pri glasovanju v manjšini, so sklenili ostaviti »Zavezo« in so ustanovili popolnoma samostojno organizacijo. Združili so se v takozvane »socijalno-demokratske učiteljske kružke«, ki jih je sedaj že 49 s 553 člani.

Sedež nove organizacije je Sredec, in početkoma letošnjega šol. leta je pozval glavni odbor delegate teh kružkov na skupno posvetovanje, ki so sklenili sledeče:

1. Učitelji socijalni demokrati v Bolgariji se združijo v društvo »Socijalno-demokratska učiteljska organizacija«.
2. »Socij.-dem. učit. organizacija« deluje na to, da se stanje učiteljstva izboljša v gmotnem in političnem položaju.
3. »Socij. dem. učit. organizacija« stopi v skupno delo s sindikatom socijalne demokratske stranke v Bolgariji.
4. Člani »socij. dem. učit. organizacije« ne morejo biti člani »bolgarske učit. zaveze«.
5. »Socij. dem. učit. organizacija« proglašja za svoje glasilo »Učiteljsko Iskro«.

Načelniki nove socij. dem. učit. organizacije so učitelji: prejšnji predsednik »Zaveze« M. Geraskov, P. Radev in G. Krstev.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje dne 8. februarja t. l. ob 1. popoldne v deški ljudski šoli v Rudolfovem. Poleg običajnih točk sta na vzporedi: I. Prememba § 40., al. 2., novih društvenih pravil. II. Predavanje. Prof. g. Reisner: O prirodozlovnih poizkusih in uporabi aparatov v ljudski šoli. Ker bo predavanje jako zanimivo in je za prvo navedenih točk potrena dvetretjinska večina pravih članov, se vabijo ti, da se polnoštevilno udeležijo Zbirališče k skupnemu, neprisiljenemu obedu in prijateljskemu razgovoru: Hotel Koklič. Po članih uvedeni gostje in prijatelji šole in učiteljstva: Dobro došli! Koleginje, kolegi! Zavečajmo se, složimo se! V slogi je moč!

*) Kaj pa naša »Zaveza«?

Uredn.

teljskemu razgovoru: Hotel Koklič. Po članih uvedeni gostje in prijatelji šole in učiteljstva: Dobro došli! Koleginje, kolegi! Zavečajmo se, složimo se! V slogi je moč!

V. Gebauer, predsednik.

Štajersko.

Letno poročilo »Učiteljskega društva za celjski in laški okraj« za društveno leto 1905. Zopet je za nami plodonosno društveno leto! Kratek je čas, ki ga imenuje človeški razum leto, a v tem kratkem času se pri vztrajnosti, marljivosti, pri edinosti in pri pravem, odkritem tovarištvu lahko izvrši v enem društvenem letu mnogo dela. In delo, ki ga storimo društvu, ni delo samo za danes, za eno društveno delovanje, ampak ves trud je dobro naložena glavica, od katere mogoče ne bomo ravno mi, ampak šele naši zanamci uživali trdo zaslužene obresti. Ta trud, to delo je pravše boj, v katerem se moramo z jekleno vztrajnostjo in z naporom naših sil boriti za pravice, ki so nam že zdavna zajamčene, a nam jih nikakor nečejo priznati. A z neumornim delovanjem in z vztrajnim zahtevanjem bomo dobojevali tudi ta boj, in upati smemo, da nam potlej zasiže lepša doba.

S ponosom smemo zreti na minulo društveno leto, s ponosom zreti na svoje delovanje, s ponosom pa tudi kazati na našo tovariško edinost, brez katere bi danes tukaj stali s samoobtožbo in s praznimi rokami. Tovariši, v edinosti je moč, brez katere danes ne smemo računati, brez katere bi padel ves naš stvor v prazen nič, s tem pa tudi naši upi, naši smotri! Gojimo, tovariši, kot skrbni vrtnarji to drevesce marljivo, da se nam razraste v mogočno drevo, ki ga najhujši viharji ne bodo mogli podreti na tla! —

Z manj veselim srcem moramo danes konstatirati dejstvo, da se, žal, najdejo še marsikateri tovariši, ki se izogibljejo društvenemu delovanju. Liki zapuščena lastavica jeseni, ki je izgubila stik z že odletelimi tovarišicami v južne kraje, čivkajo in tavajo okrog le tam, kjer ni pravega mesta zanje, iščejo si družbe, ki ni primerna njih stanu. Da, najdemo še mnogo tovarišev, ki gledajo od strani, roke križem držeč, kako se drugi stanovski tovariši zanje bore in ubijajo, kadar pa pride čas žetve, hočejo biti prvi, ki bi bili za nedelavnost radi dobro poplačani. Zmajati pač moramo z glavo in čuditi se malomarnosti takih tovarišev, videč navadnega delavca, kako pojmi organizacijo. Pa naša naloga bodi, pridobiti tudi od strani gledajoče tovariše, da vstopijo kot bojovníki v naše vrste, kar časih lahko doženemo s pravo besedo na pravem mestu.*)

Ponos pa tebi lahko dviga danes srce, dragi tovariš in draga tovarišica, ko v duhu prešteješ števila prisostvovalnih zborovanj. Ne bom poimence našteval in hvalil marnih obiskovalcev, zakaj pri njih bi bila nasprotno vsaka hvala razžaljenje čustva samozavednosti; nočem pa tudi oponašati žalbesede redkemu obiskovalcu, ki mu je mogoče marsikatera ovira bila kriva, da ni mogel priti k našim sestankom; odslej naj premaga te ovire in naj prihi večkrat v našo sredo. Saj v društvu si, dragi tovariš, načrpaš novih moči, se zvedriš in razveseliš in se izobražiš, nehoti obremeniti svojega duha. Sicer je res, da se zaupa naši požrtvovalnosti mnogo, a denar, ki ga žrtvuješ, ni izvržen, saj si z njim kupiš razvedrila, ki je vsakemu od nas potrebno za naše zdravje.

Evo pregleda našega delovanja v minulem društvenem letu podrobneje!

V minulem letu je bilo osem zborovanj, pri katerih je bilo skupno 266 zborovalcev, tako da pride na vsako zborovanje povprečno 33 glasovalcev. Sicer lepo število, a v primeri s številom v obeh okrajih službujočih tovarišev vendar ne preveliko. Naše društvo šteje enega častnega člana, rednih 74, podpornih pa 10, torej v vsem skupaj 85 članov; zaradi preselitve smo izgubili dva člana, nanovo pa je pristopilo 6 članov. Začetkom društvenega leta se je sklenilo, da dobi vsak član tiskano izkaznico kot legitimacijo o plačani letnini.

Tekom minulega društvenega leta so se vršila tudi zanimiva predavanja: tov. Fr. Brinar je razpravljal o temi

*) To je tudi nam pisano iz srca!

Uredn.

»Nekaj za učiteljice,« g. prof. J. Kožuh nam je v zadnjih dveh zborovanjih predaval o kartografski projekciji, tov. Krajnc je razkazoval obrazce za šolske zamude, o katerih je pozneje razpravljaj pri uradni učit. skupščini jako zanimivo, tov. Gradišnik je kot zastopnik učiteljstva v okrajnem šol. svetu poročal o svojem delovanju pri omenjeni korporaciji, tov. Černej pa o deželni učiteljski skupščini.

Stedili seveda nismo z raznimi predlogi in protesti. Na tem mestu gotovo ne smemo pozabiti našega neumorno delujočega tov. predsednika A. Gradišnika, ki pri vsem svojem obilem delu ni skrbel le za bogat vzpored pri zborovanjih, ampak je tudi s svojimi zanimivimi poročili provzročal zanimiva zborovanja.

Med predlogi omenjam onega o snovanju akcijskega odbora, čigar smoter naj bi bil, skrbeti izven društva za naš ugled in delati za naše interese; ta predlog pa je dozdej ostal še vedno le predlog. — Predlog, da postani naše društvo pokrovitelj »Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta,« je postal sklep in tako tudi predlog tov. Voglarja, uprizoriti v svrhu hitrejšega vplačevanja pokroviteljske koncert. Uprizorjenje nameravanega koncerta se približuje uredničenju, za kar jamči za to izvoljeni koncertni odsek. — Predlog tov. Gradišnika, naj plača vsak član, ki bi ne prišel k zborovanjem, v svrhu hitrejšega vplačevanja pokroviteljske 20 h globe, naj izvede tov. blagajnik tako, da povpraša tov. tajnika za odsotneže, tem pa ob letu pošlje račun. Le skrbimo, da nam bodo dala zrna kmalu pogačol Ker omenjamo ravno delovanje za Učiteljski konvikt, ne moremo zamolčati samohvale, da so se po našem društvu v minulem letu odposlale že štiri kolekte, reprezentujoče lepo vsoto.

Ker so nas hoteli voditelji našega naroda malce prezirati, ne pomislivši, da smo v javnem življenju mogočen faktor, smo morali potrkati svoječasno pri voditelju štaj. Slovencev z vprašanjem, zakaj niso k shodu zaradi vprašanja o celjski slovenski gimnaziji povabili tudi učiteljstva; dobili smo povoljen odgovor. — Med drugim smo protestirali proti ustanovitvi počitniških kurzov za učiteljske aspirante, zgražali se nad netaktnim vedenjem nadzornika prof. Belarja proti vlezaslužnemu ravnatelju g. Lapajnetu, izrazili pa tudi svoje simpatije nad vrlim nastopom kranjskih tovarišev delegatov o priliki njih deželne učit. skupščine, sklenili smo pa tudi posvetiti večjo pozornost »Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani,« ki noče nobenega učitelja vsvoj odbor.

Omeniti je tudi volitve v prvi polovici društvenega leta. Pri volitvi novega odbora začetkom leta se je pokazalo nesoglasje, ki pa je pri poznejših volitvah izginilo, zakaj pri poizkušni volitvi zastopnika učiteljstva v okr. šol. svetu in delegatov za dež. učiteljsko skupščino je vladala lepa edinost, ki se je pokazala še lepše pri resnični volitvi pri okrajni učit. skupščini; razen teh pa je bila že volitev delegatov za »Zavezo« in »Lehrerbund.«

To je v kratkih potezah zrcalo našega delovanja! Z novimi upi in s svežimi močmi bo treba stopiti v bodoče društveno leto, o čigar izidu danes ne moremo soditi. A naša zavednost in naprednost nam jamči, da bomo koncem bodočega društvenega leta ravnotako lahko dajali račun o svojem delovanju kakor v minulem. V dosego tega pa kličem: Dvigajmo prapor prave tovariške edinosti in zavednosti visoko nad seboj sebi v ponos, zanamcem svojim v bodrilen zgled!

Tajnik.

Vestnik.

Imenovanje. Na c. kr. državni ljudski šoli v Trstu je imenovan za učitelja slovenščine g. Božidar Čampa, doslej učitelj na c. kr. mornariški ljudski šoli v Pulju. — Gosp. dr. Janko Bezjak, profesor in okrajni šolski nadzornik v Mariboru, je premeščen na II. drž. gimnazijo v Ljubljano.

Novi okrajni šolski nadzorniki na Štajerskem so: za šolske okraje Ormož, Ptuj okolica, Rogatec, Ljutomer in Zgornja Radgona nadučitelj v Rogatcu Ivan Dreflak; za šolski okraj Maribor okolica, Št. Lenart in Slovenja Bistrica učitelj na šoli okolice celjske, Josip Schmoranzler; za šolske okraje Celje okolica, Vransko, Šmarje in Gornji grad

nadučitelj v Grižah Josip Supanek; za šolske okraje Kozje, Sevnica, Brežice in Laško nadučitelj v Trbovljah, Gustav Vodušek; za šolske okraje Marenberg, Šoštanj, Slov. Gradec in Konjice učitelj v Gornjem gradu Alojzij Schechel; za mestne šolske okraje Celje, Maribor in Ptuj ravnatelj dež. ženskega učiteljskega v Mariboru Franc Frisch.

Zanimiva obravnava. Neki učenec šole na Dolu (Štaj.) je »štrajkal«, ni hotel peti. Učitelj ga je pridržal po šoli, kar pa fantu ni bilo po godu. Hotel je domov z drugimi otroki, kar pa zopet ni bilo učitelju všeč. Prijel je dečka za ramo in ga hotel odvesti od vrat nazaj v klop, nakar je začel deček biti okrog sebe. Ko ga je posadil učitelj nazaj v klop, je udaril deček z vso silo po klopi in zakričal: »Le počakajte, vam bodo že naši pokazali, bodo prišli jutri v šolo.« Nadučitelj je res pozval očeta v šolo, hoteč zahtevati od njega, da kaznuje sina. Starac je pa namesto tega vpil in kričal nad to »prokleta šolo«. Obadva sta se naznanila orožniški postaji in pri obravnavi v Laškem je bil obsojen deček v 7 dnevni zapor, njegov oče pa je dobil le 24 ur in to zaradi tega, ker je prosil nadučitelj, da se mu odmeri najnižja kazen. Dečka bodo predlagali v pomiloščenje, vendar naj bi bil pomiloščen le pod tem pogojem, da se ista kazen podvojena naloži očetu, ki je pač kriv, da je deček tudi sicer moralno močno pokvarjen.

Risarska anketa v Ljubljani deluje že več tednov in sestavlja podrobni učni načrt za moderno risanje v ljudski šoli. Upamo, da anketa ne bo stvari pretirala ter uvaževala, da so še drugi predmeti ljudske šole, ki so vsaj toliko važni kot risanje, ako ne še važnejši.

C. kr. državni uradniki v Ljubljani so preteklo nedeljo zborovali in sklenili resolucijo, kjer zahtevajo, da se jim nemudoma nakaže draginjske doklade, ker ne morejo izhajati ob sedanji draginji in ob sedanjih plačah. Kako pa naj izhaja učiteljstvo, ki se njega plače ne dado niti oddaleč primerjati s plačami državnih uradnikov? Vsakomur privoščimo, da si poleg volje izboljša svoj materialni položaj, a tudi odločno zahtevamo, da dobi učiteljstvo vsaj to, kar mu je zajamčeno v zakonu!

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko podpira vse obrtnonadaljevalne šole, zato ima pravico, pošiljati svoje zastopnike v posamezne odbore obrtnonadaljevalnih šol. Za posamezne šole so nanovo izbrani ti le zastopniki trgovske in obrtniške zbornice: za šolo v Kranju: Lorenc Rebolj v Kranju; v Škofji Loki: Nikolaj Lenček, c. kr. notar v Škofji Loki; v Trzinu: Fran Deu, strojar v Trzinu; v Metliki: Leopold Gangl, posestnik v Metliki; v Postojni: Maks Šeber, lastnik akcidenčne tiskarne v Postojni; v Št. Vidu pri Ljubljani: Simon Jovan, krojač v Št. Vidu; v Novem mestu: Adolf Pauser ml., trgovec v Novem mestu; v Kamniku: Anton Stadler, kleparski mojster v Kamniku; v Šmartnem pri Liti: Vencel Arko, trgovec v Šmartnem; v Radovljici: Ivan Sartori, ključalničar v Radovljici; na Bledu: Ivan Rus, trgovec na Bledu. — Deželni odbor je imenoval za svojega zastopnika v odboru obrtnonadaljevalne šole v Idriji tovariša E. Gangla.

Učiteljstvo idrijske c. kr. rudniške ljudske šole je prosilo za draginjsko doklado. Prebogati c. kr. rudniški erar pa je seveda prošnjo odklonil. Motiviral ni te velikodušnosti, ker je motivacija že vsakomur znana in ki se glasi: Src nimajol! Za prvo roko ne dobe tudi oženjeni ničesar, ker je treba na Dunaju temeljitih študij, kje bi bilo dobiti par sto kron, da ne pride država na boben!

»Učiteljske Novine« priobčujejo v zadnji številki posnetek našega članka »Temeljito poznavanje,« ki smo ga priobčili v 3. letošnji številki. V istem listu čitamo tudi poročilo o zadnjem občnem zboru »Deželnega učiteljskega društva v Ljubljani«.

Razgled po šolskem svetu.

— Šolo za slaboumne otroke je sklenil na predlog tovariša obč. svetnika Dimnika ustanoviti ljubljanski občinski svet v svoji seji dne 23. t. m. Takih šoloobveznih otrok je sedaj v Ljubljani 26. Za te otroke poseben razred na I. mestni deški ljudski šoli. Ta sklep je hvalevreden!